

ಸವಿ ಸವಿ ನೆನಪು..

ಯಕ್ಷರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೌರವನಾಗಿ..

ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ
ಯಕ್ಷಗಾನ ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ನನ್ನೊಳಗೆ ಇದ್ದ
ತುಡಿತ ಅಂದು ಸಾಕಾರಗೊಂಡಿತ್ತು.

■ ಧರ್ಮಾನಂದ ಶಿರ್ವ

ಕೌರವನಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ನನಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ
ಯಕ್ಷಗಾನವೆಂದರೆ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು. ನಾನು ಸಣ್ಣವನಿದ್ದಾಗ
ಮಂಚಕಲ್ಲು ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮೇಳಗಳ ಯಕ್ಷಗಾನ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ
ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಲ್ಲ ಐವತ್ತು ಪ್ರಸೆ ಕೊಟ್ಟು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಆಟ
ನೋಡಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ತೂಕಡಿಸಿದ್ದೇ ಜಾಸ್ತಿ. ಮುಂಜಾನೆ ಯಕ್ಷಗಾನ
ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಾನು 'ಚೌಕಿ'ಗೆ ಓಡಿ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿದವರ
ಮುಖ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನೊಳಗಿನ ಯಕ್ಷಪ್ರೇಮಿ ಆಗ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿ
ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಹುಚ್ಚು ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂದರೆ ಅದರಿಂದ
ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಚಿಕ್ಕ ಖಾಲಿ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ಬೋರಲು
ಹಾಕಿ ಬಿದಿರಿನ ಕಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ಚಂಡೆ ಬಾರಿಸುವುದು, ಹಾಳು ಬಿದ್ದ ಇದ್ದಿಲ
ಒಲೆಯ ತಳದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪ್ಲೇಟನ್ನು ಭಾಗವತಿಕೆಯ ಜಾಗಟಿಯಾಗಿ
ಮಾಡಿ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೇ ಭಾಗವತಿಕೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿ
ಹಾಡುವುದು, ಬಾಳೆದಿಂಡಿನ ಬೆಳ್ಳಗಿನ ಒಳತಿರುಳನ್ನು ಟ್ಯೂಬ್ ಲೈಟಾಗಿ
ಕಟ್ಟಿ, ತಾಯಿಯ ಹರಿದ ಸೀರೆಯನ್ನೇ ಪರದೆಯಾಗಿಸಿ, ಮನೆಯ
ಅಂಗಳವನ್ನೋ, ಎದುರಿನ ಗದ್ದೆಯನ್ನೋ ರಂಗಸ್ಥಳ ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮನನ್ನು
ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿಸಿ, ತಂಗಿಯನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವೇಷದಲ್ಲಿ ಕುಣಿಸುವಾಗ
ನೆರೆಹೊರೆಯವರೆಲ್ಲ ಹೊರಬಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗಲೂ ನನ್ನ
ಚಂಡೆಯ ಸದ್ದು ಅಡಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಕೊನೆಯ ನನ್ನ ಧಿಂಗಳಗಳ ಕುಣಿತ
ನಿಲ್ಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ
ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ನನ್ನೊಳಗಿನ ತುಡಿತ
ಅಂದು ಬೆಚ್ಚಗೆ ಕಾವಿಗೆ ಕುಳಿತಿತ್ತು.

ಇದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೂಡಿ ಬಂದದ್ದು ನಮ್ಮ ಎಸ್ ಬಿ ಎಚ್ (ಸ್ಟೇಟ್
ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಹೈದರಾಬಾದ್) ಕನ್ನಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘ 2015 ರ
ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವವನ್ನು ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ
ಆಚರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಾಗ. ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು
ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಲಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ
ನಾನು ಯಕ್ಷಗಾನ ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷದ ಅವಕಾಶ ಕೇಳಿದೆ.
ಅಲ್ಲಿ ಶುರುವಾಯಿತು ನೋಡಿ. 'ನೀವೊಬ್ಬರೆ ಯಾಕೆ... ಯಕ್ಷಗಾನ
ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೇ ಆಡೋಣ...' ಎನ್ನುವ ಇಂಗಿತವನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದಿಟ್ಟರು.
ನಮಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಅನುಭವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಮ್ಮ ನೆರವಿಗೆ
ಬಂದವರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದ ಸುರಭಿ ಉಪೇಂದ್ರ. ನಮ್ಮ
ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ನಮಗೆ ಸರಿ ಹೊಂದಬಹುದಾದ
ಪ್ರಸಂಗವೊಂದನ್ನು ಆರಿಸಿ ಕಲಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾದ ಗುರುತರ ಹೊಣೆಯನ್ನು
ಅವರಿಗೆ ಹೊರಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಅವರು

ಗದಾಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಒಂದು ತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿ
ತಾವೇ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಬರೆದು ವಾರದ ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾಲೀಮಿಗೆ
ಶುರುವಿಟ್ಟರು. ಅದರಲ್ಲಿದ್ದುದು ಒಟ್ಟು ಆರು ಪಾತ್ರಗಳು. ಕೌರವನ
ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾನಿದ್ದೆ. ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಧರ್ಮರಾಯನ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ
ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ಸ್ವಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದರು.

ರಿಹರ್ಸಲ್ ನಲ್ಲಿ ಹಾಕುವ ತಾಳಕ್ಕೆ ಇಡುವ ಹೆಜ್ಜೆ ಕೂಡದಾಗ ಅಂಜಿ
ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಮ್ಮೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬೇಡ ಎಂದು ಹಿಂದೆ ಸರಿದುಬಿಟ್ಟೆವು.
ಆದರೆ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ರಂಗನಾಥ ನೂಲಿಕರ್ ಭೀಮನ
ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ಎಬ್ಬಿ
ಕೂಡಿಸಿದರು. ವಾರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತಾಲೀಮು
ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಉಳಿದದ್ದು ಕೇವಲ ಹದಿನೈದು ದಿನ.
ಅದರಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಜೊತೆಗೂ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸು ಆಗಬೇಕಿತ್ತು. ಕನ್ನಡ
ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವವನ್ನು ನವೆಂಬರ್ 21 ರಂದು ಆಚರಿಸುವುದೆಂಬ ಒಮ್ಮತದ
ನಿರ್ಧಾರದೊಂದಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಯನ ಸಭಾಂಗಣವನ್ನು
ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಕಾದಿರಿಸಿದ್ದೂ ಆಯಿತು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮುಂಚಿನ ದಿನ ಧರ್ಮರಾಯ ಸಂಗೀತಕ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಹಿಮ್ಮೇಳದೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅಂತಿಮ ತಾಲೀಮು. ಅಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ
ಪುಷ್ಪ ಭೋಜನ. ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಕರಿದ ಸಿಹಿತಿಂಡಿ, ಫ್ರಿಡ್ಜ್ ನಲ್ಲಿಟ್ಟ
ಮೊಸರನ್ನವನ್ನು ನಾನು ಇತಿಮಿತಿ ಮೀರಿ ಹೊಡೆದೆ. ಮೊದಲೇ ಸ್ವಲ್ಪ
ಕಫವಿದ್ದ ನನ್ನ ಸ್ವರ ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಗೊರಗೊರ ಅನ್ನತೊಡಗಿತು.
ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅರಿತ ನಾನು ಕಳವಳಕ್ಕೊಳಗಾದೆ. ಬಿಸಿನೀರು ಸೇವನೆ
ಶುರುವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಗಂಟಲು ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರಳಲೇ ಇಲ್ಲ.
ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ದಿನ ಎಂದಿಲ್ಲದ ಉತ್ತಾಹವಿದ್ದರೂ ನನ್ನ
ಹೂತುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಠದಿಂದಾಗಿ ತೀರಾ ಇಳಿದುಹೋಗಿದ್ದೆ. ಚಹ,
ಬಿಸಿನೀರು ಜೊತೆಗೆ ಕಲ್ಪುಸಕ್ಕರೆ ಸೇವಿಸುತ್ತ ಬೆಳಕು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ
ಸಭಾಂಗಣ ಸೇರಿಕೊಂಡೆ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ
ಯಕ್ಷಗಾನದೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆರಂಭವಾಗುವುದಿತ್ತು.
ನನ್ನ ಗಂಟಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಟ್ಟಿಗೆ ಸುಧಾರಿಸಿದಂತೆ ಕೆಡರೂ ನನಗೆ
ಒಳಗೊಳಗೆ ಅಳುಕು. ನನ್ನಿಂದಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೆಡಬಾರದೆನ್ನುವ
ಆತಂಕ. ನನಗೂ ಮೊದಲ ರಂಗಪ್ರವೇಶವಾದುದರಿಂದ ಮೆರೆಯುವ
ಆತುರ. ಅಂತೂ ಕ್ರಮೇಣ ಸುಧಾರಿಸಿದ ನನ್ನ ಸ್ವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮುಗಿದು
ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಪೂರಾ ಬಿದ್ದುಹೋಗಿ ಅಕ್ಷರಶಃ ಮೂಗನಾದೆ. ಆತಂಕದ
ನಡುವೆಯೂ ಎಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆದ ಗದಾಯುದ್ಧದ ಕೌರವನ
ಪಾತ್ರದಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ಬಹುದಿನಗಳ ಕನಸು ನನಸಾದ ಸಿಹಿನೆನಪು
ನನ್ನಲ್ಲಿನ್ನೂ ಹಸಿರಾಗಿದೆ.